EESTI
GEOLOOGIATEENISTUS

KORRALDUS

09.11.2026 nr 13-5/26-153

Harju maakonna Huntaugu liivamaardla registrikande muutmine

Verston Eesti OÜ esitas Eesti Geoloogiateenistusele (EGT) Kuusalu IV uuringuruumi piiresse jääva ehitusliiva aktiivse tarbevaru arvele võtmise aruande „Geoloogilised uuringud Kuusalu IV uuringuruumis (varu seisuga 26.01.2026.a.)“ (registreeritud 28.01.2026 nr-ga 13-2/26-164; edaspidi *aruanne*). Materjale on parandatud 16.07.2026 kirjaga (registreeritud 16.07.2026 nr-ga 13-2/26-1109).

Aruanne on koostatud geoloogilise uuringu tulemuste põhjal. Keskkonnaamet on andnud 22.08.2025 korraldusega nr DM-131784-8 välja geoloogilise uuringu loa nr L.MU/524231.

Maavaravaru on arvutatud plokkides 1, 2, 3 ja 4, mis paiknevad Harju maakonnas Kuusalu vallas Rehatse külas riigile kuuluval katastriüksusel Kolga metskond 52 (katastritunnus 35201:003:0217), mille riigivara valitseja on Kliimaministeerium ning volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus. Aruandes moodustatud plokid asuvad täielikult Kuusalu IV uuringuruumi piires.

Uuringualal on kattuvus II kategooria kaitsealuse liigi metsise leiukohaga (EELIS kood KLO9101732). Sellest lähtuvalt palus Eesti Geoloogiateenistus varu aktiivseks tarbevaruks tunnistamiseks lisada aruandele juurde Keskkonnaameti kooskõlastus.

Verston Eesti OÜ pöördus kooskõlastuse saamiseks Keskkonnaameti poole. Keskkonnaamet avaldas neljal juhul keelduva arvamuse (dokumendid nr DM-135784-2, DM-135784-4, DM-135784-6 ja DM-135784-8).

Maapõueseaduse § 23 lg 6 alusel on maavaravaru passiivne juhul, kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine **keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik**. Muul juhul on maavaravaru aktiivne.

Looduskaitseseaduse (LKS) § 55 lg 6 kohaselt on keelatud kaitsealuse liigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal.

Piiritlemata II kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse (LKS § 48 lg 4). Keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine, tahtlik häirimine eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal (LKS § 55 lg 61).

Keskkonnaameti metsise liigispetsialist ja loomaökoloog Agu Leivits leidis, et Kuusalu IV uuringuruumi metsise elupaigaga kattuvale alale poleks tulevikus kaevandamisloa väljastamine võimalik. Samuti märgiti, et raiesmike või noorendike esinemine ei tähenda, et elupaik oleks muutunud ebasobivaks ja raiutud alad tuleks elupaigast välja piiritleda.

Arvestades, et Keskkonnaamet ei andnud kooskõlastust Kuusalu IV uuringuruumi piires aktiivse tarbevaru arvele võtmiseks, määrab Eesti Geoloogiateenistus selle passiivseks tarbevaruks.

EGT esitas Verston Eesti OÜ-le korralduse eelnõu tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks 01.10.2026 kirjaga nr 13-2/26-1508, seades vastamise tähtajaks 16.10.2026.

Verston Eesti OÜ esitas enda arvamuse 19.10.2026 kirjaga nr 1-10/588-2026 (registreeritud 20.10.2026 nr-ga 13-2/26-1613). Verston Eesti OÜ ei nõustunud eelnõus välja toodud EGT seisukohtadega ning esitas täiendavaid küsimusi. Samuti paluti vastamistähtaja ületanud arvamust menetluses ikkagi arvestada. EGT on sellega nõus. Arvamus sisaldas endas järgmiseid seisukohti (tsiteeritud):

1. *Maapõueseaduse § 23 lõike 6 kohaselt on maavaravaru passiivne juhul, kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik. Kumbki tingimus ei ole täidetud.*

Antud olukorras määratakse maavara passiivseks, sest keskkonnakaitse vajadustest lähtuvalt ei ole maavara võimalik kaevandada. Selle hindamisel on pädevaks asutuseks Keskkonnaamet (KeA). KeA andis menetluse käigus neljal korral arvamuse, et Kuusalu IV uuringuruumi varu ei saa aktiivse tarbevaruna arvele võtta.

2. *Eelnõu kohaselt arvatakse plokid Huntaugu liivamaardla koosseisu. Samas maardlas ja samas metsise elupaigas (KLO9101732), Kuusalu IV uuringuruumist 273 m ja 280 m kaugusel, kaevandatakse ehitusliiva Huntaugu I (keskkonnakaitse luba nr HARM-139) ja Huntaugu (nr HARM-137) liivakarjäärides. Need alad asuvad Võllaskatku I metsisemängust praktiliselt samal kaugusel kui Kuusalu IV uuringuruum.*

   Palume EGT -l selgitada, millise objektiivse kriteeriumi alusel on Kuusalu IV varu passiivne, kui sama maardla naaberaladel toimub kehtivate keskkonnalubade alusel kaevandamine.

   Maapõueseaduse § 23 lõike 7 kohaselt otsustab tarbevaru eristamise aktiivseks ja passiivseks maavarade registri kande tegemise otsustaja, tuginedes geoloogilise uuringu tulemustele ja muule kande tegemise ajal saada olevale teabele.

Kuigi arvele võetava varu liik määratakse EGT korraldusega, lähtutakse looduskaitseliste piirangute puhul KeA seisukohast. KeA on pädev asutus hindama keskkonna- (sh looduskaitse) vajadust. Ümberkaudsete mäeraldiste loa menetlustes on samuti kaevandamise võimalikkuse üle otsustaja olnud KeA. Maapõueseaduse (MaaPS) § 23 lg 7 alusel tugineb otsustaja (EGT) lisaks uuringu tulemustele ka **muule kande tegemise ajal saada olevale teabele**. Seega arvestab EGT menetluses kogutud teavet, sh KeA seisukohti ja varu määramine passiivseks on õigustatud.

3. *Eelnõu põhjendus piirdub tõdemusega, et Keskkonnaamet ei andnud kooskõlastust. Eelnõust ei nähtu, et EGT oleks ise hinnanud, kas kaevandamine on õigusaktidega*

keelatud või keskkonnakaitse vajadust arvestades võimatu, ega arvestanud OÜ Verston Eesti esitatud asjaolusid (25.03.2026 kiri nr 1-10/157-2026: raied, metsa vanus, olemasolevate teede ja karjääride mõju). Palume ka selgitada, millisele õiguslikule alusele tugines EGT 26.02.2026 kirjas nr 13-2/26-336 esitatud nõue lisada aruandele Keskkonnaameti kooskõlastus.

EGT ei hinnanud keskkonnakaitse vajadusi iseseisvalt. EGT-l ei ole selleks piisavalt erialast pädevust, seega vastavalt haldusmenetluse seaduse § 6 pöörduti KeA poole. EGT koostas enda seisukoha lähtuvalt Keskkonnaameti arvamusest, kelle ülesannete hulka kuulub looduskaitselise teabe kogumine ja analüüsimine ning kaitstavate liikide ja nende elupaikade kaitse vajaduse hindamine. Muuhulgas kaasas KeA enda menetluses liigieksperdi, kes hindas mõjusid konkreetse uuringuruumi ja ka teiste ümberkaudsete kaitsealuste liikide suhtes. Menetluse käigus arvestati ka Verstoni poolseid seisukohti. KeA pädevus ja õigused looduskaitseliste seisukohtade andmiseks on määratud Keskkonnaministri 30.09.2020 määruses nr 47 „Keskkonnaameti põhimäärus“. Vastavalt nimetatud määruse § 7 lg 1 kuulub KeA tegevusvaldkonda ka looduskaitse korraldamine. Sama paragrahvi lõike 2 punktide 4 ja 8 kohaselt on KeA ülesanneteks kaitstavate loodusobjektide valitsemine, nende kaitse planeerimine ja rakendamine, kaitse tulemuslikkuse hindamine ning looduskaitseandmete kogumise ja analüüsi korraldamine.

4. *Keskkonnaameti 22.08.2025 korralduse nr DM -131784-8 kohaselt ei anna varu arvele võtmine kaevandamise õigust. Aktiivse tarbevaruna arvele võtmine ei kahjusta seega metsist ega selle elupaika, sest kõik looduskaitselised kaalutlused tuleb nii või teisiti läbi viia kaevandamisloa menetluses.* ***Varu määramine passiivseks juba registrikande etapis otsustab loamenetluse tulemuse ette ning ei ole proportsionaalne.***

Varu passiivseks määramine ei otsusta loamenetluse tulemust juba ette. Kuigi passiivne varu ei ole MaaPS § 23 lg 6 alusel kaevandatav, on sellele siiski võimalik keskkonnaloa taotlus esitada. Keskkonnaloa menetluses hinnatakse maavarade kaevandamise võimalikkust keskkonnamõjude hindamise (KMH) eelhinnangu koostamise käigus. Kui eelhinnangu või KMH menetluse käigus jõutakse järeldusele, et maavara on võimalik kaevandada, saab selle otsuse alusel maavarade registris varu liigi ümber hinnata. Käesoleval hetkel lähtub EGT varu liigi määramisel KeA kõige ajakohasemast arvamusest, milles keelduti varu aktiivsena arvele võtmise kooskõlastamisest. Kui maavaravaru määramise aluseks olnud asjaolud on muutunud, saab avalduse esitamise korral varu liigi ümber hinnata (MaaPS § 23 lg 8). Vastavalt sama paragrahvi lõikele 9 võib seda põhjendatud juhul teha ka käimasoleva loa menetluse jooksul.

Geoloogiline uuring on läbi viidud lähtudes keskkonnaministri 17.12.2018 määruse nr 52 „Üldgeoloogilise uurimistöö ning maavara geoloogilise uuringu kord ja nõuded ning nõuded fosforiidi, metallitoorme, põlevkivi, aluskorra ehituskivi, järvelubja, järvemuda, meremuda, kruusa, liiva, lubjakivi, dolokivi, savi ja turba omaduste kohta maavarana arvelevõtmiseks“ (edaspidi määrus nr 52) nõuetest. Uuritud maavara liigitus ehitusliivaks (plokid 1, 2, 3 ja 4).

Eesti Geoloogiateenistus on aruande läbi vaadanud ning nõustub muutma aruande alusel maavarade registri kandeid.

Seoses asjaoluga, et Kuusalu IV uuringuruum paikneb Huntaugu liivamaardlale lähemal, kui Kuusalu liivamaardlale, otsustab Eesti Geoloogiateenistus uued arvele võetavad plokid määrata Huntaugu liivamaardla koosseisu.

Maapõueseaduse § 21 lõigete 1 ja 2 ning § 23 lõigete 2, 3 ja 7, määrus nr 52 § 45 lõike 2, keskkonnaministri 08.06.2022 määruse nr 25 „Maavarade registri asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“ §-de 3 ja 7 ning § 9 lõike 1 punkti 1, kliimaministri 14.12.2024 käskkirja nr 1-2/24/507 „Volitus Eesti Geoloogiateenistusele maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks“ ning majandus- ja taristuministri 10.03.2022 käskkirja nr 46 „Eesti Geoloogiateenistuse põhimäärus“ § 9 ja § 11 lg 7 alusel:

1. Otsustan muuta Verston Eesti OÜ koostatud aruande alusel seisuga 26.01.2026 maavarade registris Huntaugu liivamaardla registrikannet ja kinnitada aruandes esitatud piirides varu järgmiselt:
1.1. ehitusliiva passiivne tarbevaru pindalal 2,49 ha – 30 tuh m³ (veepealne varu, aruandes 1. plokk),
1.2. ehitusliiva passiivne tarbevaru pindalal 2,49 ha – 63 tuh m³ (veealune varu, aruandes 2. plokk, 1. ploki lamamis),
1.3. ehitusliiva passiivne tarbevaru pindalal 8,71 ha – 179 tuh m³ (veepealne varu, aruandes 3. plokk),
1.4. ehitusliiva passiivne tarbevaru pindalal 8,71 ha – 245 tuh m³ (veealune varu, aruandes 4. plokk, 3. ploki lamamis),

2. Viia registrisse (registrikaart nr 293) kande muudatus vastavalt korralduse punktile 1.

3. Korraldus teha teatavaks Verston Eesti OÜ-le, Keskkonnaametile ja Kuusalu Vallavalitsusele.

Korralduse peale on võimalik esitada vaie Eesti Geoloogiateenistusele haldusmenetluse seaduses sätestatud tähtajal, tingimustel ja korras või kaebus halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tähtajal, tingimustel ja korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Sirli Sipp Kulli
Direktor

Valdo Tohver
Maavarade registri osakonna spetsialist
5309 4459 Valdo.Tohver@egt.ee